

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 16ης Νοεμβρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης να αποσπά δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια και να ανακαλεί τις εν λόγω αποσπάσεις – Δικαστικοί σχηματισμοί σε ποινικές υποθέσεις στους οποίους μετέχουν δικαστές αποσπασμένοι με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης – Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 – Τεκμήριο αθωότητας»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-748/19 έως C-754/19,

με αντικείμενο επτά αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, τις οποίες υπέβαλε το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία), με αποφάσεις της 2ας Σεπτεμβρίου 2019 (C-749/19), της 16ης Σεπτεμβρίου 2019 (C-748/19), της 23ης Σεπτεμβρίου 2019 (C-750/19 και C-754/19), της 10ης Οκτωβρίου 2019 (C-751/19) και της 15ης Οκτωβρίου 2019 (C-752/19 και C-753/19), οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 15 Οκτωβρίου 2019, στις ποινικές διαδικασίες κατά

WB (C-748/19),

XA,

YZ (C-749/19),

DT (C-750/19),

ZY (C-751/19),

AX (C-752/19),

BV (C-753/19),

CU (C-754/19),

παρισταμένων των:

Prokuratura Krajowa,

πρώην

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim (C-748/19),

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Żoliborz w Warszawie (C-749/19),

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Wola w Warszawie (C-750/19, C-753/19 και C-754/19),

Prokuratura Rejonowa w Pruszkowie (C-751/19),

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ursynów w Warszawie (C-752/19),

καθώς και **Pictura sp. z o.o. (C-754/19),**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, K. Jürimäe, K. Λυκούργο, E. Regan, S. Rodin και I. Jarukaitis (εισηγητή), προέδρους τμήματος, J.-C. Bonichot, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi και A. Kumin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim, εκπροσωπούμενη από τον J. Ziarkiewicz, εισαγγελέα της περιφερειακής εισαγγελίας Lublin,
- η Prokuratura Rejonowa Warszawa-Żoliborz w Warszawie, η Prokuratura Rejonowa Warszawa-Wola w Warszawie, η Prokuratura Rejonowa w Pruszkowie και η Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ursynów w Warszawie, εκπροσωπούμενες από τους A. Szeliga και F. Wolski, εισαγγελείς της περιφερειακής εισαγγελίας Βαρσοβίας,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann καθώς και από τους P. J. O. Van Nuffel, R. Troosters και H. Krämer,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Μαΐου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία αφενός, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εξεταζόμενου υπό το πρίσμα του άρθρου 2 ΣΕΕ, και αφετέρου, του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών

του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ 2016, L 65, σ. 1), εξεταζόμενου υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 22 της οδηγίας αυτής.

- 2 Οι εν λόγω αιτήσεις υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά των WB (C-748/19), ΧΑ και ΥΖ (C-749/19), DT (C-750/19), ΖΥ (C-751/19), ΑΧ (C-752/19), ΒΥ (C-753/19) και CΥ (C-754/19).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2016/343 έχει ως εξής:

«Η εισαγγελική αρχή φέρει το βάρος της απόδειξης της ενοχής των υπόπτων και κατηγορουμένων και οποιαδήποτε αμφιβολία θα πρέπει να είναι προς όφελος του υπόπτου ή του κατηγορουμένου. Το τεκμήριο αθωότητας παραβιάζεται όταν το βάρος της αποδείξεως μετατίθεται από την εισαγγελική αρχή στην υπεράσπιση, υπό την επιφύλαξη ενδεχόμενων αυτεπάγγελτων εξουσιών έρευνας του δικαστηρίου, της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος κατά την εκτίμηση της ενοχής του υπόπτου ή κατηγορουμένου και της χρήσης πραγματικών ή νομικών τεκμηρίων σχετικά με την ποινική ευθύνη προσώπου που είναι ύποπτο ή κατηγορείται για την τέλεση αξιόποινης πράξης. Τα τεκμήρια αυτά θα πρέπει να περιορίζονται σε λογικά όρια, με συνεκτίμηση της σοβαρότητας του διακυβεύματος και διαφύλαξη των δικαιωμάτων της υπεράσπισης, ενώ τα χρησιμοποιούμενα μέσα θα πρέπει να είναι ευλόγως αναλογικά με τον επιδιωκόμενο θεμιτό στόχο. Τέτοια τεκμήρια θα πρέπει να είναι μαχητά και εν πάση περιπτώσει θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο υπό τον όρο ότι τηρούνται τα δικαιώματα της υπεράσπισης.»

- 4 Το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Βάρος της απόδειξης», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εισαγγελική αρχή φέρει το βάρος της απόδειξης της ενοχής των υπόπτων και των κατηγορουμένων. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη οποιασδήποτε υποχρέωσης του δικαστή ή του αρμόδιου δικαστηρίου να αναζητούν τόσο ενοχοποιητικά όσο και απαλλακτικά στοιχεία και του δικαιώματος της υπεράσπισης να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οποιαδήποτε αμφιβολία περί της ενοχής είναι προς όφελος του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, μεταξύ άλλων και όταν το δικάζον δικαστήριο διατυπώνει εκτίμηση σχετικά με το εάν το συγκεκριμένο πρόσωπο θα πρέπει να αθωωθεί.»

Το πολωνικό δίκαιο

Ο νόμος περί εισαγγελικών λειτουργιών

- 5 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, του ustawy Prawo o prokuraturze (νόμου περί εισαγγελικών λειτουργιών), της 28ης Ιανουαρίου 2016 (Dz. U. 2016, θέση 177), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των υποθέσεων των κυρίων δικών, ο γενικός εισαγγελέας κατέχει το ύπατο αξίωμα στο πλαίσιο της εισαγγελικής αρχής και τα καθήκοντα του γενικού εισαγγελέα ασκούνται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης.
- 6 Κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2, του ως άνω νόμου, ο γενικός εισαγγελέας προΐσταται των εισαγγελέων των τακτικών δικαστηρίων και των εισαγγελέων του Instytut Pamieci Narodowej (Ινστιτούτου εθνικής μνήμης, Πολωνία).

Ο νόμος περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων

- 7 Κατά το άρθρο 47a, παράγραφος 1, του ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001, ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των υποθέσεων των κυρίων δικών (Dz. U. 2019, θέση 52) (στο εξής: νόμος περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), οι υποθέσεις ανατίθενται στους δικαστές και στους παρέδρους κατόπιν κληρώσεως.
- 8 Κατά το άρθρο 47b, παράγραφος 1, του ως άνω νόμου, η μεταβολή της συνθέσεως ενός δικαστηρίου επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση αδυναμίας εξέτασης της υποθέσεως υπό την αρχική του σύνθεση ή σε περίπτωση μονίμου κωλύματος εμποδίζοντος την εξέταση της υποθέσεως υπό την αρχική του σύνθεση. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται το άρθρο 47a για την εκ νέου ανάθεση της υποθέσεως. Το άρθρο 47b, παράγραφος 3, του εν λόγω νόμου προβλέπει ότι η απόφαση περί μεταβολής της συνθέσεως δικαστηρίου λαμβάνεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου ή από δικαστή εξουσιοδοτημένο από αυτόν.
- 9 Το άρθρο 77 του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει τα εξής:
- «1. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να αποσπάσει δικαστικό λειτουργό, κατόπιν συναινέσεώς του, για την άσκηση δικαστικών ή διοικητικών καθηκόντων:
- 1) σε άλλο ισόβαθμο ή κατώτερο δικαστήριο ή, σε ειδικώς αιτιολογημένες περιπτώσεις, σε ανώτερο δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της ορθολογικής αξιοποίησεως του προσωπικού των τακτικών δικαστηρίων και των αναγκών που δημιουργούνται λόγω του φόρτου εργασίας των διαφόρων δικαστηρίων,
- για ορισμένο χρονικό διάστημα, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2 έτη, ή επ' αορίστω.

[...]

4. Όταν δικαστικός λειτουργός αποσπάται, βάσει των σημείων 2, 2a και 2b της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2a, επ' αορίστω, η απόσπαση του εν λόγω δικαστικού λειτουργού μπορεί να ανακληθεί ή ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παραιτηθεί από τη θέση στην οποία έχει αποσπασθεί, εφόσον επιδοθεί προειδοποίηση τριών μηνών. Στις λοιπές περιπτώσεις αποσπάσεως δικαστικού λειτουργού, για την εν λόγω ανάκληση ή παραίτηση δεν απαιτείται προειδοποίηση.»

- 10 Βάσει του άρθρου 112, παράγραφος 3, του ως άνω νόμου, ο Υπουργός Δικαιοσύνης διορίζει τον Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych (υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων, Πολωνία) (στο εξής: υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών) καθώς και τους δύο αναπληρωτές του με τετραετή θητεία η οποία δύναται να ανανεωθεί. Το πολωνικό δίκαιο δεν προβλέπει κριτήρια βάσει των οποίων πρέπει να γίνονται οι διορισμοί αυτοί.

Ο κώδικας ποινικής δικονομίας

- 11 Κατά το άρθρο 29, παράγραφος 1, του kodeks postępowania karnego (κώδικα ποινικής δικονομίας):

«Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί εφέσεως και αναιρέσεως, το δικαστήριο αποφαινεται σε τριμελή σύνθεση, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.»

- 12 Κατά το άρθρο 519 του ίδιου κώδικα, κατά της τελεσίδικης αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου που περατώνει τη δίκη δύναται να ασκηθεί αναίρεση.

- 13 Το άρθρο 439, παράγραφος 1, του ανωτέρω κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Ανεξαρτήτως των ορίων του ενδίκου μέσου και των προβληθέντων λόγων, καθώς και των συνεπειών της παραβάσεως στο περιεχόμενο της αποφάσεως, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εξαφανίζει κατά τη συνεδρίασή του την εκκαλούμενη απόφαση εάν:

- 1) πρόσωπο το οποίο δεν νομιμοποιείται να εκδώσει απόφαση ή δεν έχει την ικανότητα προς τούτο ή το οποίο έχει εξαιρεθεί σύμφωνα με το άρθρο 40 μετέσχε στην έκδοση αποφάσεως·
- 2) δεν ήταν νόμιμη η σύνθεση του δικαστηρίου ή κάποιο από τα μέλη του δεν ήταν παρόν καθ' όλη τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως·

[...].».

- 14 Κατά το άρθρο 523, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, αναίρεση επιτρέπεται μόνο για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 439 του εν λόγω κώδικα ή λόγω άλλης κατάφωρης παραβάσεως του δικαίου, εφόσον η παράβαση αυτή μπορεί να είχε σημαντική επίπτωση στο περιεχόμενο της αποφάσεως.

Οι υποθέσεις των κυρίων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Οι υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκαν από το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία) στο πλαίσιο της εξετάσεως επτά ποινικών υποθέσεων που έχουν ανατεθεί στο 10ο ποινικό τμήμα εφέσεων του εν λόγω δικαστηρίου.
- 16 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει ως προς τη συμβατότητα της συνθέσεως των δικαστικών σχηματισμών που καλούνται να αποφανθούν επί των ανωτέρω υποθέσεων με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, λαμβανομένου υπόψη ότι σε αυτούς μετέχει δικαστής που έχει αποσπασθεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης δυνάμει του άρθρου 77,

παράγραφος 1, του νόμου περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων, δικαστής ο οποίος μπορεί μάλιστα να προέρχεται, σε ορισμένες από τις εν λόγω υποθέσεις, από πρωτοβάθμιο επαρχιακό, ήτοι από κατώτερο, δικαστήριο.

- 17 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι οι κανόνες σχετικά με την απόσπαση δικαστών παρέχουν στον Υπουργό Δικαιοσύνης, που είναι επίσης ο γενικός εισαγγελέας ο οποίος ιεραρχικώς προΐσταται, μεταξύ άλλων, των εισαγγελέων των τακτικών δικαστηρίων, τα μέσα να επηρεάζει σημαντικά τη σύνθεση ενός ποινικού δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να αποσπά έναν δικαστή σε ανώτερο δικαστήριο βάσει κριτηρίων που δεν είναι επισήμως γνωστά και χωρίς η απόφαση περί αποσπάσεως να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικού ελέγχου, ενώ παράλληλα δύναται να θέσει τέλος στην απόσπαση ανά πάσα στιγμή, χωρίς η εν λόγω ανάκληση να υπόκειται σε προκαθορισμένα νομικά κριτήρια και να χρήζει αιτιολογήσεως. Κατά τα λοιπά, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η δυνατότητα άσκησης δικαστικού ελέγχου επί τέτοιας ανακλήσεως είναι αβέβαιη. Τα στοιχεία αυτά παρέχουν στον Υπουργό Δικαιοσύνης τη δυνατότητα να ασκεί διττή επιρροή στους δικαστές που είναι αποσπασμένοι σε δικαστικούς σχηματισμούς όπως αυτοί που καλούνται να αποφανθούν επί των υποθέσεων των κυρίων δικών. Αφενός, αποσπώντας έναν δικαστή σε ανώτερο δικαστήριο, ο Υπουργός θα μπορούσε να «ανταμείψει» τον συγκεκριμένο δικαστή για τον τρόπο με τον οποίο άσκησε τα προηγούμενα καθήκοντά του, ή ακόμη και να εκφράσει ορισμένες προσδοκίες όσον αφορά τον τρόπο αποφάνσεως του δικαστή αυτού στο μέλλον, με αποτέλεσμα η επίμαχη απόσπαση να λειτουργεί ως υποκατάστατο προαγωγής. Αφετέρου, προβαίνοντας στην ανάκληση της αποσπάσεώς του, ο Υπουργός θα μπορούσε να «τιμωρήσει» έναν αποσπασθέντα δικαστή επειδή εξέδωσε δικαστική απόφαση με την οποία ο ίδιος δεν συμφωνεί, το δε αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ειδικότερα στο σημείο αυτό τον υψηλό, νυν υφιστάμενο κίνδυνο να επιβληθεί τέτοιου είδους κύρωση σε περίπτωση που ο περί ου ο λόγος δικαστής αποφασίσει να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ή να μην εφαρμόσει πολωνικό δίκαιο το οποίο αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης. Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, ένα τέτοιο σύστημα θα ενθάρρυνε τους αποσπασμένους δικαστές να αποφαινόμενοι συμφώνως προς τη βούληση του Υπουργού Δικαιοσύνης, έστω και αν η βούληση αυτή δεν εκφράζεται ρητώς, κατάσταση που θα έθιγε εν τέλει το δικαίωμα του κατηγορουμένου σε δίκαιη δίκη, δικαίωμα το οποίο αποτελεί μία από τις εκφάνσεις της αρχής της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.
- 18 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, σε περίπτωση που ασκηθεί ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) αναίρεση κατά των αποφάσεων που πρόκειται να εκδοθούν στις υποθέσεις των κυρίων δικών, ως προς τη συμβατότητα της σύνθεσης των δικαστικών σχηματισμών του ποινικού τμήματος του εν λόγω δικαστηρίου με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 19 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται μήπως, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου αυτού, η επίμαχη στις κύριες δίκες εθνική ρύθμιση προσβάλλει το τεκμήριο αθωότητας που απορρέει από την οδηγία 2016/343.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία έχουν σχεδόν πανομοιότυπη διατύπωση σε καθεμία από τις υποθέσεις C-748/19 έως C-754/19:

«1) Έχουν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 [ΣΕΕ] και την αρχή του κράτους δικαίου που αυτό κατοχυρώνει, καθώς και το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας [2016/343], την έννοια ότι παραβιάζονται οι επιταγές της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της δικαστικής ανεξαρτησίας, και οι απαιτήσεις που απορρέουν από το τεκμήριο αθωότητας, όταν μια δικαστική διαδικασία, όπως η ποινική διαδικασία σε βάρος προσώπου το οποίο κατηγορείται για τέλεση [αδικημάτων βάσει διατάξεων του ποινικού κώδικα ή του φορολογικού ποινικού κώδικα] [ή] καταδικασθέντος με αίτημα την έκδοση αποφάσεως περί καθορισμού συνολικής ποινής, έχει οργανωθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε:

- στη σύνθεση του δικαστηρίου μετέχει [δικαστής] ο οποίος έχει αποσπασθεί με ατομική πράξη του Υπουργού Δικαιοσύνης και προέρχεται από ιεραρχικά κατώτερο δικαστήριο της αμέσως προηγούμενης βαθμίδας, χωρίς να είναι γνωστά τα κριτήρια βάσει των οποίων ο Υπουργός Δικαιοσύνης απέσπασε τον εν λόγω δικαστή, ενώ το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει δικαστικό έλεγχο μιας τέτοιας αποφάσεως και παρέχει στον Υπουργό Δικαιοσύνης τη δυνατότητα να ανακαλέσει ανά πάσα στιγμή την απόσπαση του [εν λόγω] δικαστή στη θέση αυτή;]

2) Συντρέχει περίπτωση παραβιάσεως των επιταγών και απαιτήσεων που μνημονεύονται στο πρώτο ερώτημα, όταν οι διάδικοι μπορούν να προσβάλουν την απόφαση που εκδίδεται στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας όπως η περιγραφόμενη στο πρώτο ερώτημα, ασκώντας έκτακτο ένδικο μέσο ενώπιον δικαστηρίου, όπως το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία), του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα κατά το εσωτερικό δίκαιο, ενώ το εθνικό δίκαιο επιβάλλει στον πρόεδρο της οργανωτικής μονάδας του εν λόγω δικαστηρίου (τμήματος), η οποία είναι αρμόδια να αποφανθεί επί του ενδίκου μέσου, την υποχρέωση κατανομής των υποθέσεων σύμφωνα με αλφαβητικό κατάλογο των δικαστών του τμήματος αυτού, απαγορεύοντας ρητά την παράλειψη οιασδήποτε δικαστή, στη δε κατανομή των υποθέσεων μετέχει και πρόσωπο το οποίο έχει διοριστεί κατόπιν προτάσεως συλλογικού οργάνου, όπως το Krajowa Rada Sądownictwa [(Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο, Πολωνία) (στο εξής: KRS)], που απαρτίζεται από δικαστές:

- οι οποίοι εκλέγονται από τμήμα του Κοινοβουλίου το οποίο ψηφίζει συλλογικά επί του καταλόγου υποψηφίων που έχει συνταχθεί προηγουμένως από κοινοβουλευτική επιτροπή και απαρτίζεται από υποψηφίους τους οποίους έχουν υποδείξει οι κοινοβουλευτικές ομάδες ή όργανο του ως άνω τμήματος, βάσει των προτάσεων ομάδων δικαστών ή πολιτών, πράγμα που σημαίνει ότι, κατά την εκλογική διαδικασία, οι υποψήφιοι δέχονται σε τρεις περιπτώσεις στήριξη από πολιτικούς·
- οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα των μελών του οργάνου αυτού, η οποία επαρκεί για τη λήψη αποφάσεων περί προτάσεως διορισμού σε δικαστικές θέσεις, καθώς και άλλων δεσμευτικών αποφάσεων που απαιτούνται από το εθνικό δίκαιο;

- 3) Ποια έννομα αποτελέσματα, από απόψεως του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων καθώς και των επιταγών και απαιτήσεων που μνημονεύονται στο πρώτο ερώτημα, παράγει απόφαση εκδοθείσα στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας η οποία έχει οργανωθεί με τον περιγραφόμενο στο πρώτο ερώτημα τρόπο, καθώς και απόφαση εκδοθείσα στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανώτατου Δικαστηρίου), όταν στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως μετείχε πρόσωπο όπως το περιγραφόμενο στο δεύτερο ερώτημα;
- 4) Εξαρτά το δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που μνημονεύονται στο πρώτο ερώτημα, τα έννομα αποτελέσματα των αποφάσεων για τις οποίες γίνεται λόγος στο τρίτο ερώτημα από το εάν το επιληφθέν δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ ή σε βάρος του κατηγορουμένου;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 21 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2019 αποφασίστηκε η συνεκδίκηση των υποθέσεων C-748/19 έως C-754/19 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και για την έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 22 Στις 30 Ιουλίου 2020 το Δικαστήριο απηύθυνε στο αιτούν δικαστήριο αίτημα παροχής πληροφοριών σχετικά με το πραγματικό και νομικό πλαίσιο των υποθέσεων των κυρίων δικών. Στις 3 Σεπτεμβρίου 2020 το αιτούν δικαστήριο απάντησε στο αίτημα παροχής πληροφοριών.

Επί των αιτημάτων εκδικάσεως των υποθέσεων με την ταχεία διαδικασία

- 23 Στις αποφάσεις του περί παραπομπής, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο την υπαγωγή των υπό κρίση υποθέσεων στην ταχεία διαδικασία του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Προς στήριξη των αιτημάτων του, το αιτούν δικαστήριο προέβαλε, κατ' ουσίαν, τους ίδιους λόγους με εκείνους για τους οποίους αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.
- 24 Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να αποφασίσει, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία όταν η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.
- 25 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ταχεία διαδικασία αποτελεί δικονομικό μέσο για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας καταστάσεως [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 26 Εν προκειμένω, στις 2 Δεκεμβρίου 2019, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να απορρίψει τα αιτήματα περί ταχείας διαδικασίας. Συγκεκριμένα, αφενός, το αιτούν δικαστήριο δεν προέβαλε συγκεκριμένους λόγους που να καθιστούν αναγκαία την ταχεία έκδοση αποφάσεως επί των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως. Αφετέρου, το γεγονός ότι οι υποθέσεις των κυρίων δικών εμπίπτουν στο ποινικό δίκαιο δεν δικαιολογούσε αφ' εαυτού την ταχεία εκδίκαση των εν λόγω υποθέσεων.

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

- 27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Ιουνίου 2021, η Πολωνική Κυβέρνηση ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.
- 28 Προς στήριξη του αιτήματός της, η Πολωνική Κυβέρνηση επισημαίνει, κατ' ουσίαν, ότι διαφωνεί με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, ο οποίος εσφαλμένως κατ' αυτήν συνήγαγε από το γράμμα των προδικαστικών ερωτημάτων και των διατάξεων του εθνικού δικαίου ότι η απόσπαση δικαστή σε ανώτερο δικαστήριο συνεπάγεται για τον δικαστή αυτόν πρόσθετα πλεονεκτήματα υπό τη μορφή προαγωγής και υψηλότερων αποδοχών. Επιπλέον, ο γενικός εισαγγελέας δεν προσδιόρισε, κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, τις νομικές και πραγματικές περιστάσεις βάσει των οποίων διαπίστωσε την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ, αφενός, της αποσπάσεως δικαστή σε άλλο δικαστήριο και, αφετέρου, καλύτερων προοπτικών σταδιοδρομίας και υψηλότερων αποδοχών. Εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία αυτά, κατά παραβίαση της αρχής της ισότητας των όπλων, ούτε προβλήθηκαν από το αιτούν δικαστήριο ούτε αποτέλεσαν αντικείμενο παρατηρήσεων εκ μέρους των διαδίκων.
- 29 Εξάλλου, η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι υπάρχει αντίφαση μεταξύ, αφενός, του σημείου 178 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, στο οποίο αυτός επισήμανε ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν σύστημα στο πλαίσιο του οποίου οι δικαστές μπορούν, προς το συμφέρον της υπηρεσίας, να αποσπώνται προσωρινώς από ένα δικαστήριο σε άλλο, είτε ισόβαθμο είτε ανώτερο, και, αφετέρου, του γεγονότος ότι, στο πλαίσιο των ίδιων προτάσεων, ο γενικός εισαγγελέας προέβη σε εκτίμηση της πολωνικής νομοθεσίας υπό το πρίσμα των απαιτήσεων του δικαίου της Ένωσης περί κράτους δικαίου, κατά παραβίαση της αρχής του σεβασμού της εθνικής ταυτότητας των κρατών μελών, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ.
- 30 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπουν δυνατότητα των κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού αυτού ενδιαφερομένων να διατυπώνουν παρατηρήσεις σε απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 31 Αφετέρου, δυνάμει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημοσία, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτούν την παρέμβασή του. Το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία βάσει της οποίας αυτός καταλήγει στις εν λόγω προτάσεις. Κατά συνέπεια, η διαφωνία οποιουδήποτε ενδιαφερομένου με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι τα ζητήματα που εξετάζει ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του, δεν μπορεί να συνιστά, αυτή καθαυτήν, λόγο που δικαιολογεί την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 32 Αληθεύει, βεβαίως, ότι το Δικαστήριο μπορεί ανά πάσα στιγμή, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 83 του Κανονισμού του Διαδικασίας, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτισθεί επαρκώς ή όταν ένας διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλείται νέο πραγματικό περιστατικό

δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της αποφάσεως του Δικαστηρίου, ή ακόμη όταν, προς επίλυση της διαφοράς, το Δικαστήριο χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχείρημα επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των ενδιαφερομένων.

- 33 Ωστόσο, εν προκειμένω, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί και ότι οι υπό κρίση υποθέσεις δεν χρειάζεται να επιλυθούν βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των ενδιαφερομένων. Επιπροσθέτως, από την αίτηση περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας δεν προκύπτει κανένα νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της αποφάσεως που καλείται να εκδώσει το Δικαστήριο επί των εν λόγω υποθέσεων. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 34 Κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, την Prokuratura Regionalna w Lublinie (περιφερειακή εισαγγελία Lublin, Πολωνία) και την Prokuratura Regionalna w Warszawie (περιφερειακή εισαγγελία Βαρσοβίας, Πολωνία), οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο επ' ονόματι των επαρχιακών εισαγγελιών οι οποίες άσκησαν τις επίμαχες στην κύρια δίκη ποινικές διώξεις, το νομικό και πραγματικό πλαίσιο το οποίο αφορούν τα προδικαστικά ερωτήματα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, η θέσπιση των διατάξεων του εθνικού δικαίου σχετικά με την οργάνωση της δικαιοσύνης, ιδίως δε σχετικά με τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, τη σύνθεση των δικαστικών συμβουλίων ή την απόσπαση δικαστών σε δικαστήριο άλλο από εκείνο στο οποίο αυτοί ασκούν κανονικά τα καθήκοντά τους, καθώς και οι έννομες συνέπειες των αποφάσεων των εθνικών δικαστηρίων, εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους.
- 35 Συγκεκριμένα, οι περιφερειακές εισαγγελίες Lublin και Βαρσοβίας υπογραμμίζουν ιδίως ότι το Δικαστήριο δεν έχει την εξουσία ούτε να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η απόσπαση των δικαστών, ούτε να εκτιμήσει το κύρος του διορισμού ενός προσώπου στη θέση δικαστή, ούτε βεβαίως να αποφανθεί επί της ιδιότητάς του ως δικαστή ή επί του υποστατού αποφάσεως εθνικού δικαστηρίου. Επομένως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο των υποθέσεων των κυρίων δικών.
- 36 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι ναι μεν η οργάνωση της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, πλην όμως κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης, και τούτο μπορεί να ισχύει, μεταξύ άλλων, όσον αφορά εθνικούς κανόνες σχετικά με την έκδοση των αποφάσεων διορισμού των δικαστών και, ενδεχομένως, κανόνες σχετικούς με τον δικαστικό έλεγχο που ασκείται στο πλαίσιο τέτοιων διαδικασιών διορισμού [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 75 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τους εθνικούς κανόνες σχετικά με την έκδοση των αποφάσεων περί αποσπάσεως δικαστών με σκοπό την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων σε άλλο δικαστήριο.

- 37 Επιπροσθέτως, οι αντιρρήσεις που προέβαλαν η Πολωνική Κυβέρνηση, η περιφερειακή εισαγγελία Lublin και η περιφερειακή εισαγγελία Βαρσοβίας αφορούν κατ' ουσίαν καθεαυτό το περιεχόμενο των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης οι οποίες μνημονεύονται στα υποβληθέντα ερωτήματα και, ως εκ τούτου, την ερμηνεία των διατάξεων αυτών. Η ερμηνεία αυτή εμπίπτει προδήλως στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 76 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 38 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των υπό κρίση αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 39 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 2 ΣΕΕ, καθώς και το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2016/343 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία ο Υπουργός Δικαιοσύνης κράτους μέλους μπορεί, βάσει κριτηρίων που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, αφενός, να αποσπάσει δικαστή σε ανώτερο ποινικό δικαστήριο για ορισμένο χρονικό διάστημα ή επ' αορίστω και, αφετέρου, να ανακαλέσει την απόσπαση αυτή ανά πάσα στιγμή και δη με μη αιτιολογημένη απόφαση, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απόσπαση ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

Επί του παραδεκτού

- 40 Η Πολωνική Κυβέρνηση, η περιφερειακή εισαγγελία Lublin και η περιφερειακή εισαγγελία Βαρσοβίας φρονούν ότι το ανωτέρω ερώτημα είναι απαράδεκτο.
- 41 Συναφώς, πρώτον, η περιφερειακή εισαγγελία Lublin και η περιφερειακή εισαγγελία Βαρσοβίας επισημαίνουν ότι οι αποφάσεις περί υποβολής στο Δικαστήριο των υπό κρίση αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως εκδόθηκαν από την πρόεδρο του δικαστικού σχηματισμού, η οποία αποφάνθηκε χωρίς τη συμμετοχή των δύο λοιπών μελών του. Πλην όμως, κατά το άρθρο 29, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο αποφαινεται σε τριμελή σύνθεση, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά, και στις υποθέσεις της κύριας δίκης δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να δικαιολογεί την προσφυγή σε άλλο δικαστικό σχηματισμό. Επομένως, η πρόεδρος του δικαστικού σχηματισμού δεν έχει καμία αρμοδιότητα να αποφανθεί μόνη επί οποιουδήποτε ζητήματος, ούτε κυρίως ούτε παρεμπιπτόντως, οπότε δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ενώπιον του Δικαστηρίου έχει υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα από «δικαστήριο» κράτους μέλους, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 42 Συναφώς, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι, κατά πάγια νομολογία, προκειμένου το Δικαστήριο να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο δίκαιο της Ένωσης, και, ως εκ τούτου, προκειμένου να εκτιμήσει αν η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή, λαμβάνει υπόψη μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, σκέψη 43).

43. Εν προκειμένω, οι υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκαν από το 10ο ποινικό τμήμα εφέσεων του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού δικαστηρίου Βαρσοβίας), μέσω της προέδρου των δικαστικών σχηματισμών στις επτά υποθέσεις των κυρίων δικών. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας) πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως.
44. Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο προδικαστικής διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και του εθνικού δικαστηρίου, να εξακριβώσει αν η απόφαση περί παραπομπής εκδόθηκε σύμφωνα με τους κανόνες περί οργανώσεως των δικαστηρίων και τους δικονομικούς κανόνες του εθνικού δικαίου. Συνεπώς, το Δικαστήριο δεσμεύεται από την απόφαση περί παραπομπής που εξέδωσε δικαστήριο κράτους μέλους, εφόσον η απόφαση αυτή δεν έχει εξαφανιστεί διά της ασκήσεως μέσου ένδικης προστασίας που ενδεχομένως προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο (απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1982, 65/81, Reina, EU:C:1982:6, σκέψη 7).
45. Επομένως, κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε η περιφερειακή εισαγγελία Lublin και η περιφερειακή εισαγγελία Βαρσοβίας, όπως αυτά εκτέθηκαν στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, δεν είναι ικανό να θέσει εν αμφιβόλω ότι το πρώτο ερώτημα υποβάλλεται από «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
46. Δεύτερον, η Πολωνική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι υποθέσεις των κυρίων δικών εμπίπτουν στο ποινικό δίκαιο και στην ποινική δικονομία, δηλαδή σε τομείς που δεν έχουν εναρμονιστεί από το δίκαιο της Ένωσης. Κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, ο σύνδεσμος με το δίκαιο της Ένωσης τον οποίον προσπαθεί να θεμελιώσει το αιτούν δικαστήριο και ο οποίος απορρέει, κατ' αυτό, από το γεγονός ότι καλείται να εξετάσει ποινικές υποθέσεις, ότι τα δικαιώματα υπερασπίσεως του κατηγορουμένου πρέπει να διασφαλίζονται και ότι τα δικαιώματα αυτά προστατεύονται επίσης δυνάμει της οδηγίας 2016/343, δεν είναι αρκούντως πραγματικός ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι η απάντηση στο ως άνω ερώτημα είναι αναγκαία για την εκδίκαση των υποθέσεων από το αιτούν δικαστήριο.
47. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, πριν ακόμη εξεταστούν επί της ουσίας οι υποθέσεις των κυρίων δικών, αν οι εθνικοί κανόνες βάσει των οποίων ο αποσπασθείς δικαστής μετέχει στους δικαστικούς σχηματισμούς που καλούνται να αποφανθούν επί των υποθέσεων αυτών συνάδουν με την αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών.
48. Το Δικαστήριο έχει ήδη τονίσει ότι η απάντηση σε προδικαστικά ερωτήματα ενδέχεται να είναι αναγκαία προκειμένου να παρασχεθεί στα αιτούντα δικαστήρια μια ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης η οποία θα καθιστά δυνατή την επίλυση δικονομικών ζητημάτων του εθνικού δικαίου προκειμένου να μπορέσουν να αποφανθούν επί της ουσίας των διαφορών των οποίων έχουν επιληφθεί [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 94 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
49. Εν προκειμένω, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αφορά την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης καθώς και τα αποτελέσματά τους, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της υπεροχής του ενωσιακού δικαίου, επί του νομοτύπου της συνθέσεως των δικαστικών σχηματισμών οι οποίοι έχουν επιληφθεί των υποθέσεων των κυρίων δικών. Επομένως, προκύπτει ότι η απάντηση του

Δικαστηρίου είναι αναγκαία προκειμένου να δοθεί στο αιτούν δικαστήριο η δυνατότητα να επιλύσει ζήτημα που τίθεται *in limine litis*, προτού οι δικαστικοί σχηματισμοί αποφανθούν επί της ουσίας των υποθέσεων των κυρίων δικών.

- 50 Υπό τις συνθήκες αυτές, το επιχείρημα της Πολωνικής Κυβερνήσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 51 Τρίτον, η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το προδικαστικό ερώτημα είναι υποθετικής φύσεως, στο μέτρο που η απάντηση του Δικαστηρίου σε αυτό δεν μπορεί να έχει καμία επίπτωση στη συνέχεια των ποινικών διαδικασιών των κυρίων δικών. Πράγματι, από δικονομικής απόψεως, ακόμη και αν το Δικαστήριο κρίνει ότι οι επίμαχες διατάξεις σχετικά με την απόσπαση των δικαστών αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης, η πρόεδρος του δικαστικού σχηματισμού θα αδυνατούσε να εφαρμόσει την ερμηνεία αυτή, δεδομένου ότι δεν έχει την εξουσία να στερήσει από άλλο μέλος του δικαστικού σχηματισμού το δικαίωμα να αποφανθεί, ακόμα και ερειδόμενη στο δίκαιο της Ένωσης.
- 52 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων που καθιερώνεται με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της εκδοθισόμενης δικαστικής απόφασης, να αξιολογήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του απόφασης όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Ως εκ τούτου, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να αποφανθεί [απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, *Openbaar Ministerie* (Πλαστογραφία), C-510/19, EU:C:2020:953, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 53 Εν συνεχεία, στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως υπομνήσθηκε ότι, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους στον τομέα της οργανώσεως της δικαιοσύνης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, ιδίως όταν θεσπίζουν εθνικούς κανόνες σχετικά με την απόσπαση δικαστών σε άλλο δικαστήριο με σκοπό την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων ή σχετικά με τον έλεγχο της νομιμότητας της συνθέσεως του δικαστικού σχηματισμού, να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης.
- 54 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι τα επιχειρήματα της Πολωνικής Κυβερνήσεως σχετίζονται, κατ' ουσίαν, με το περιεχόμενο και, ως εκ τούτου, με την ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης τις οποίες αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, καθώς και με τα αποτελέσματα που ενδέχεται να παραγάγουν οι διατάξεις αυτές, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της υπεροχής του ενωσιακού δικαίου. Επομένως, τα επιχειρήματα αυτά, τα οποία αφορούν την ουσία του υποβληθέντος ερωτήματος, δεν μπορούν, ως εκ της φύσεώς τους, να συνεπάγονται το απαράδεκτο του συγκεκριμένου ερωτήματος [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 55 Τέλος, τέταρτον, η Πολωνική Κυβέρνηση, η περιφερειακή εισαγγελία Lublin και η περιφερειακή εισαγγελία Βαρσοβίας υποστηρίζουν ότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δεν περιέχουν τις πληροφορίες που μνημονεύονται στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας. Συγκεκριμένα, στις αιτήσεις αυτές, το αιτούν δικαστήριο δεν προσδιόρισε ούτε το αντικείμενο των υποθέσεων των κυρίων δικών ούτε τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, ούτε εξέθεσε, έστω συνοπτικώς, τα πραγματικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται τα προδικαστικά ερωτήματα.

- 56 Επιπλέον, οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένες όσον αφορά, ειδικότερα, τους λόγους επιλογής των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία και την απόδειξη της υπάρξεως συνδέσμου μεταξύ των εν λόγω διατάξεων και των εφαρμοστέων στις διαδικασίες των κυρίων δικών εθνικών κανόνων. Κατά τους ανωτέρω μετέχοντες στη διαδικασία, το αιτούν δικαστήριο περιορίστηκε στο να παραθέσει διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και να εκθέσει συνοπτικά την ερμηνεία ορισμένων εξ αυτών, χωρίς να εξετάσει ούτε την αλληλεξάρτησή τους ούτε τη λυσιτέλεια των διαφόρων κανόνων των οποίων ζητείται η ερμηνεία για την επίλυση των υποθέσεων των κυρίων δικών.
- 57 Συναφώς, από τα στοιχεία που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 5 έως 14 και 16 έως 19 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως, όπως διασαφηνίστηκαν από το αιτούν δικαστήριο με την απάντησή του στο αίτημα παροχής πληροφοριών που του απηύθυνε το Δικαστήριο, περιέχουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες, ιδίως δε το περιεχόμενο των εθνικών διατάξεων που μπορούν να εφαρμοστούν εν προκειμένω, τους λόγους που ώθησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, καθώς και τον σύνδεσμο που το αιτούν δικαστήριο θεμελίωσε μεταξύ των διατάξεων αυτών και των εθνικών κανόνων των οποίων γίνεται επίκληση, με αποτέλεσμα το Δικαστήριο να είναι σε θέση να αποφανθεί επί του πρώτου ερωτήματος.
- 58 Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 59 Βάσει του άρθρου 19 ΣΕΕ, το οποίο συγκεκριμενοποιεί την αξία του κράτους δικαίου που μνημονεύεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο ανατίθεται η διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών και της δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο αυτό [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 108 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 60 Στο πλαίσιο αυτό, και όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, στα κράτη μέλη απόκειται να καθιερώνουν σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων με το οποίο διασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος των ιδιωτών σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 109 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 61 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχονται στους ιδιώτες βάσει του δικαίου της Ένωσης, την οποία μνημονεύει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και είναι σήμερα κατοχυρωμένη με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 110 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 62 Όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, πρέπει να υπομνησθεί ότι η διάταξη αυτή αφορά «τους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», ανεξαρτήτως της περιπτώσεως στην οποία τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο αυτό, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 111 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 63 Συνακόλουθα, κάθε κράτος μέλος οφείλει, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει μεταξύ άλλων ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται, ως «δικαστήρια», υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τα οποία, ως εκ τούτου, δύνανται να αποφαίνονται, υπό την ιδιότητα αυτή, επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 104 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 64 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι τα πολωνικά τακτικά δικαστήρια, στα οποία περιλαμβάνονται και τα περιφερειακά δικαστήρια όπως το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας), ενδέχεται να κληθούν να αποφανθούν επί ζητημάτων που συνδέονται με την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και ότι, ως «δικαστήρια», κατά την οριζόμενη από το δίκαιο της Ένωσης έννοια, εντάσσονται στο πολωνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και, συνεπώς, πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 106 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 65 Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα εν λόγω δικαιοδοτικά όργανα δύνανται να παρέχουν αποτελεσματική δικαστική προστασία όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας τους έχει πρωταρχική σημασία, όπως επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, το οποίο ανάγει την πρόσβαση σε «ανεξάρτητο» δικαστήριο σε μία από τις απαιτήσεις που συνδέονται με το θεμελιώδες δικαίωμα πραγματικής προσφυγής [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 107 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 66 Όπως έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει το Δικαστήριο, αυτή η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποστολή του δικαστή, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας ως εχέγγυο για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ένωσης και για τη διαφύλαξη των μνημονευόμενων στο άρθρο 2 ΣΕΕ κοινών αξιών των κρατών μελών, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 108 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 67 Κατά πάγια νομολογία, οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας τις οποίες επιτάσσει το δίκαιο της Ένωσης απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους εξαιρέσεως ή παύσεως

τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 109 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 68 Ειδικότερα, σύμφωνα με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων πρέπει ιδίως να διασφαλίζεται έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 127 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 69 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Οι κανόνες οι οποίοι διέπουν το καθεστώς των δικαστών και την άσκηση του λειτουργήματός τους πρέπει, ειδικότερα, να αποκλείουν όχι μόνον κάθε άμεση επιρροή, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις τους, ούτως ώστε να μη δημιουργείται η εντύπωση ότι οι δικαστές δεν είναι ανεξάρτητοι ή αμερόληπτοι, η οποία θα μπορούσε να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 110 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 70 Εν προκειμένω, οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου σχετίζονται με τη δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης αφενός, βάσει κριτηρίων που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, να αποσπά δικαστή σε άλλο ποινικό δικαστήριο για ορισμένο χρόνο ή επ' αορίστω και, αφετέρου, να ανακαλεί την εν λόγω απόσπαση ανά πάσα στιγμή και δη με μη αιτιολογημένη απόφαση, ανεξαρτήτως αν η εν λόγω απόσπαση είναι ορισμένου ή αορίστου χρόνου.
- 71 Συναφώς, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 67 της παρούσας αποφάσεως, οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που επιβάλλει το δίκαιο της Ένωσης να πληρούν τα δικαστήρια που μπορεί να κληθούν να αποφανθούν επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης απαιτούν, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη κανόνων όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους παύσεώς τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων. Τέτοιοι κανόνες περιλαμβάνουν κατ' ανάγκην εκείνους που αφορούν την απόσπαση των δικαστών, δεδομένου ότι, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των διατάξεων του άρθρου 77 του νόμου περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων, οι εν λόγω κανόνες είναι ικανοί να επηρεάσουν τόσο τη σύνθεση του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται μιας υποθέσεως όσο και τη διάρκεια της θητείας των αποσπασθέντων δικαστών και προβλέπουν τη δυνατότητα ανακλήσεως της αποσπάσεως ενός ή περισσότερων από τα μέλη του δικαστηρίου.
- 72 Αληθεύει, βεβαίως, ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν σύστημα στο πλαίσιο του οποίου οι δικαστές μπορούν, εάν το επιτάσσει το συμφέρον της υπηρεσίας, να αποσπασθούν προσωρινά από ένα δικαστήριο σε ένα άλλο (πρβλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 25ης Οκτωβρίου 2011, Richert κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2011:1025JUD005480907, § 44, και της 20ής Μαρτίου 2012, Dryzek κατά Πολωνίας, CE:ECHR:2012:0320DEC001228509, § 49).

- 73 Εντούτοις, ο σεβασμός της απαιτήσεως περί ανεξαρτησίας επιβάλλει οι κανόνες οι οποίοι διέπουν την απόσπαση των δικαστών να περιβάλλονται από τις αναγκαίες εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενο χρήσης της αποσπάσεως ως μέσου πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, *Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 198 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 74 Σε τελική ανάλυση, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να αποφανθεί, υπό το πρίσμα του συνόλου των αρχών που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 59 έως 73 της παρούσας αποφάσεως, και αφού προβεί στις αναγκαίες προς τούτο εκτιμήσεις, επί του ζητήματος αν το σύνολο των προϋποθέσεων υπό τις οποίες ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να αποσπάσει έναν δικαστή σε ανώτερο δικαστήριο και να ανακαλέσει την εν λόγω απόσπαση είναι ικανό να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία οι εν λόγω δικαστές είναι αποσπασμένοι, δεν περιβάλλονται με εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 131].
- 75 Πράγματι, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ δεν παρέχει στο Δικαστήριο αρμοδιότητα να εφαρμόζει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης σε συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά μόνο να αποφαίνεται επί της ερμηνείας των Συνθηκών και των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, παρέχοντας, μεταξύ άλλων, στο αιτούν δικαστήριο, βάσει της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του, τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που θα μπορούσαν να του είναι χρήσιμα κατά την εκτίμηση των αποτελεσμάτων των διαφόρων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψεις 132 και 133 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 76 Συναφώς, το γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 77, παράγραφος 1, του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων, ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να αποσπάσει έναν δικαστή σε άλλο δικαστήριο για την άσκηση δικαιοδοτικών ή διοικητικών καθηκόντων μόνον κατόπιν συναινέσεώς του σαφώς συνιστά σημαντική διαδικαστική εγγύηση.
- 77 Εντούτοις, όσον αφορά τους κανόνες της πολωνικής νομοθεσίας που διέπουν την απόσπαση των δικαστών και τις ίδιες τις συνθήκες υπό τις οποίες δικαστές έχουν αποσπασθεί στο *Sąd Okręgowy w Warszawie* (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας), το αιτούν δικαστήριο παραθέτει σειρά στοιχείων τα οποία, κατ' αυτό, παρέχουν στον Υπουργό Δικαιοσύνης την εξουσία να επηρεάζει τους εν λόγω δικαστές, με αποτέλεσμα να μπορούν να δημιουργηθούν αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία τους.
- 78 Πράγματι, πρώτον, όπως εξέθεσε το αιτούν δικαστήριο, τα κριτήρια που εφαρμόζει ο Υπουργός Δικαιοσύνης για την απόσπαση δικαστών δεν έχουν δημοσιοποιηθεί. Επιπλέον, ο Υπουργός Δικαιοσύνης έχει την εξουσία να θέτει τέλος στις εν λόγω αποσπάσεις ανά πάσα στιγμή, χωρίς να είναι γνωστά τα κριτήρια που ενδεχομένως οριοθετούν την εξουσία αυτή και χωρίς μια τέτοια απόφαση να είναι αιτιολογημένη.
- 79 Προκειμένου, όμως, να αποτραπεί η αυθαιρεσία και ο κίνδυνος χειραγωγήσεως, η απόφαση για την απόσπαση δικαστή και η απόφαση περί τερματισμού της αποσπάσεως αυτής, ιδίως όταν πρόκειται για απόσπαση σε ανώτερο δικαστήριο, πρέπει να λαμβάνονται βάσει κριτηρίων που είναι εκ των προτέρων γνωστά και να είναι δεόντως αιτιολογημένες.

- 80 Δεύτερον, από το άρθρο 77, παράγραφος 4, του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων προκύπτει ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να ανακαλέσει την απόσπαση δικαστή ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απόσπαση ορισμένου ή αορίστου χρόνου, και ότι στην ιδιαίτερη περίπτωση κατά την οποία ο δικαστής έχει αποσπασθεί για ορισμένο χρόνο, η ανάκληση μπορεί μάλιστα να λάβει χώρα χωρίς προειδοποίηση. Επομένως, η διάταξη αυτή παρέχει στον Υπουργό Δικαιοσύνης τη δυνατότητα να αποφασίζει την ανάκληση της αποσπάσεως δικαστή ανά πάσα στιγμή. Επιπλέον, η εν λόγω διάταξη δεν προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις για την ανάκληση της αποσπάσεως.
- 81 Κατά συνέπεια, η δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης να ανακαλέσει ανά πάσα στιγμή την απόσπαση δικαστή, ιδίως στην περίπτωση αποσπάσεως σε ανώτερο δικαστήριο, θα μπορούσε να δημιουργήσει στον πολίτη την εντύπωση ότι η κρίση του αποσπασμένου δικαστή που καλείται να αποφανθεί επί της υποθέσεώς του επηρεάζεται από τον φόβο περί ανακλήσεως της αποσπάσεως.
- 82 Επιπλέον, αυτή η δυνατότητα ανακλήσεως της αποσπάσεως δικαστή ανά πάσα στιγμή και χωρίς δημόσια γνωστή αιτιολόγηση θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει στον αποσπασμένο δικαστή την αίσθηση ότι πρέπει να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του Υπουργού Δικαιοσύνης, πράγμα που θα μπορούσε να δημιουργήσει στους ίδιους τους δικαστές την εντύπωση ότι είναι «υφιστάμενοι» του Υπουργού Δικαιοσύνης, κατά τρόπο ασυμβίβαστο με την αρχή της ισοβιότητας των δικαστών.
- 83 Τέλος, δεδομένου ότι η ανάκληση της αποσπάσεως δικαστή χωρίς τη συναίνεσή του ενδέχεται να συνεπάγεται για αυτόν αποτελέσματα ανάλογα με εκείνα πειθαρχικής κυρώσεως, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει το εφαρμοστέο σε ένα τέτοιο μέτρο καθεστώς να παρέχει όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις ώστε να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος χρησιμοποίησης ενός τέτοιου καθεστώτος ως μέσου πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, πράγμα που προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, ότι το εν λόγω μέτρο μπορεί να προσβληθεί ενώπιον δικαστηρίου, βάσει διαδικασίας διασφαλίζουσας πλήρως τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη [πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψεις 115 και 118].
- 84 Τρίτον, ενώ ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 80 της παρούσας αποφάσεως, ανακαλώντας την απόσπαση δικαστή, να λάβει απόφαση που επηρεάζει τη σύνθεση δικαστικού σχηματισμού, ο ίδιος υπουργός είναι συγχρόνως, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, του νόμου περί εισαγγελικών λειτουργιών, ο γενικός εισαγγελέας και υπό την ιδιότητα αυτή προΐσταται, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, του ως άνω νόμου, μεταξύ άλλων, των εισαγγελέων των τακτικών δικαστηρίων. Επομένως, ο Υπουργός Δικαιοσύνης διαθέτει, σε συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, εξουσία τόσο επί του εισαγγελέα του τακτικού δικαστηρίου όσο και επί των αποσπασθέντων δικαστών, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς την αμεροληψία των εν λόγω αποσπασθέντων δικαστών όταν αποφαινούνται σε τέτοιου είδους υπόθεση.
- 85 Τέταρτον, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι δικαστές που έχουν αποσπασθεί σε δικαστικούς σχηματισμούς που καλούνται να αποφανθούν επί των υποθέσεων των κυρίων δικών συνεχίζουν να ασκούν εκ παραλλήλου τα καθήκοντα που ασκούσαν πριν από την απόσπασή τους ως αναπληρωτές του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών, ο οποίος είναι το όργανο που είναι επιφορτισμένο να διερευνά, ενδεχομένως υπό την εποπτεία του Υπουργού

Δικαιοσύνης, τις πειθαρχικές διαδικασίες που μπορούν να κινηθούν κατά δικαστών [πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών), C-791/19, EU:C:2021:596, σκέψη 233].

- 86 Ωστόσο, όπως επίσης επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 190 των προτάσεων του, η ταυτόχρονη άσκηση από το ίδιο πρόσωπο των καθηκόντων του αποσπασθέντος δικαστή και του αναπληρωτή του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών, σε ένα πλαίσιο όπου, δυνάμει του άρθρου 112 του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων, οι αναπληρωτές του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών διορίζονται επίσης από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ενδέχεται να δημιουργήσει εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς το ανεπηρέαστο των λοιπών μελών των οικείων δικαστικών σχηματισμών από εξωγενή στοιχεία, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 67 και 68 της παρούσας αποφάσεως, καθόσον τα μέλη αυτά μπορεί κάλλιστα να φοβηθούν ότι ο αποσπασθείς δικαστής θα μετάσχει σε πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος τους.
- 87 Από το σύνολο των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι, από κοινού εξεταζόμενες, οι περιστάσεις που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 76 έως 86 της παρούσας αποφάσεως είναι, υπό την επιφύλαξη των τελικών εκτιμήσεων στις οποίες οφείλει να προβεί συναφώς το αιτούν δικαστήριο, ικανές να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο οποίος έχει επίσης την ιδιότητα του γενικού εισαγγελέα, διαθέτει, βάσει κριτηρίων τα οποία δεν είναι επισήμως γνωστά, την εξουσία να αποσπά δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια, καθώς και να θέτει τέρμα στην απόσπασή τους ανά πάσα στιγμή και χωρίς να οφείλει να αιτιολογήσει την απόφασή του, με αποτέλεσμα κατά τη διάρκεια της περιόδου της αποσπάσεώς τους οι δικαστές αυτοί να μην απολαύουν των εγγυήσεων και της ανεξαρτησίας των οποίων κάθε δικαστής θα έπρεπε κανονικά να απολαύει σε ένα κράτος δικαίου. Μια τέτοια εξουσία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάδει με την υποχρέωση τηρήσεως της απαιτήσεως περί ανεξαρτησίας, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 73 της παρούσας αποφάσεως.
- 88 Εξάλλου, το τεκμήριο αθωότητας, στο οποίο αναφέρονται η αιτιολογική σκέψη 22 και το άρθρο 6 της οδηγίας 2016/343 που επίσης μνημονεύονται στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, προϋποθέτει ότι ο δικαστής είναι απολύτως αμερόληπτος και απροκατάληπτος όταν εξετάζει την ποινική ευθύνη του κατηγορουμένου. Επομένως, η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των δικαστών αποτελούν ουσιώδεις προϋποθέσεις για τη διασφάλιση του τεκμηρίου αθωότητας.
- 89 Εν προκειμένω, όμως, προκύπτει ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές των υποθέσεων των κυρίων δικών, οι οποίες περιγράφηκαν στη σκέψη 87 της παρούσας αποφάσεως, ενδέχεται να υπονομεύονται η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των δικαστών και, ως εκ τούτου, το τεκμήριο αθωότητας.
- 90 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 2 ΣΕΕ, καθώς και το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2016/343 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία ο Υπουργός Δικαιοσύνης κράτους μέλους μπορεί, βάσει κριτηρίων που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, αφενός, να αποσπάσει δικαστή σε ανώτερο ποινικό δικαστήριο για ορισμένο χρονικό διάστημα ή επ' αορίστω και, αφετέρου, να ανακαλέσει την απόσπαση αυτή ανά πάσα στιγμή και δη με μη αιτιολογημένη απόφαση, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απόσπαση ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

Επί του δευτέρου, του τρίτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

- 91 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι απαιτήσεις που απορρέουν από την αποτελεσματική δικαστική προστασία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, καθώς και εκείνες που απορρέουν από το τεκμήριο αθωότητας, παραβιάζονται λόγω του ότι, σε περίπτωση τυχόν ασκήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) κατά των αποφάσεων που πρόκειται να εκδοθούν στις υποθέσεις των κυρίων δικών, οι εν λόγω αιτήσεις αναιρέσεως θα μπορούσαν να ανατεθούν σε δικαστή διορισθέντα κατόπιν προτάσεως του KRS. Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, ως προς τα έννομα αποτελέσματα των ως άνω εκδοθησόμενων αποφάσεων σε περίπτωση που αυτές εκδοθούν από δικαστικό σχηματισμό στον οποίο μετέχουν ένας ή περισσότεροι δικαστές οι οποίοι έχουν αποσπασθεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και, σε περίπτωση ασκήσεως αναιρέσεως, ως προς τα έννομα αποτελέσματα αποφάσεως του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) στην έκδοση της οποίας μετέχει δικαστής διορισθείς κατόπιν προτάσεως του KRS. Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το γεγονός ότι το οικείο δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ ή εις βάρος του κατηγορουμένου δύναται να επηρεάσει την απάντηση στο τρίτο ερώτημα.
- 92 Δεδομένου ότι το παραδεκτό των ερωτημάτων αυτών αμφισβητήθηκε από την Πολωνική Κυβέρνηση, την περιφερειακή εισαγγελία Lublin, την περιφερειακή εισαγγελία της επαρχίας Βαρσοβίας και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο δύναται να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία κανόνα του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 93 Εν προκειμένω, το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα είναι αμιγώς υποθετικά, στο μέτρο που προϋποθέτουν ότι το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) θα επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως κατά των αποφάσεων που πρόκειται να εκδοθούν στις υποθέσεις των κυρίων δικών. Επιπλέον, στο μέτρο που το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα αφορούν τα έννομα αποτελέσματα των τελευταίων αυτών αποφάσεων, το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο παρέλειψε να διευκρινίσει αν η απάντηση αυτή είναι κρίσιμη για τις αποφάσεις που καλείται να εκδώσει στις υποθέσεις των κυρίων δικών.
- 94 Επομένως, το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 95 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 2 ΣΕΕ, καθώς και το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία ο Υπουργός Δικαιοσύνης κράτους μέλους μπορεί, βάσει κριτηρίων που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, αφενός, να αποσπάσει δικαστή σε ανώτερο ποινικό δικαστήριο για ορισμένο χρονικό διάστημα ή επ' αορίστω και, αφετέρου, να ανακαλέσει την απόσπαση αυτή ανά πάσα στιγμή και δη με μη αιτιολογημένη απόφαση, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για απόσπαση ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

(υπογραφές)